

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΡΕΒΕΛΙΩΤΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 48775/06)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

4 Δεκεμβρίου 2008

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Ρεβελιώτη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,
και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 13 Νοεμβρίου 2008,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 48775/06) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο Δημήτριο Ρεβελιώτη («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 24 Νοεμβρίου 2006 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους κυρίους Σ. Τζουβελόπουλο και Α. Μαθιουδάκη, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Αλεξανδρίδου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 11 Ιανουαρίου 2008, ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε επιπλέον να εξετάσει συγχρόνως το παραδεκτό και το βάσιμο της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1923 και κατοικεί στην Αθήνα.

5. Ο προσφεύγων, ο οποίος ήταν δημόσιος υπάλληλος, συνταξιοδοτήθηκε τον Φεβρουάριο του 1982.

6. Στις 13 Ιουλίου 1998, η 42^η Διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αναπροσάρμοσε αναδρομικά το ποσό της σύνταξης του προσφεύγοντος και το όρισε σε 309.760 δραχμές (περίπου 909 ευρώ).

7. Στις 17 Μαρτίου 1999, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής, υποστηρίζοντας ότι το ποσό του βασικού μισθού είχε υπολογισθεί με

εσφαλμένο τρόπο και ότι δικαιούτο υψηλότερη σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αριθ. 2470/1997 και της υπουργικής απόφασης αριθ. 2049790/7800/0022/7-7-97.

8. Στις 18 Οκτωβρίου 2000, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους απέρριψε την ένσταση του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 3426/2000).

9. Στις 16 Μαΐου 2001, ο προσφεύγων άσκησε έφεση.

10. Στις 11 Ιουλίου 2002, το δεύτερο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση. Το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων δικαιούτο υψηλότερη σύνταξη κατ'εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας και όρισε το ποσό αυτής σε 1.211,45 ευρώ από την 1^η Αυγούστου 1997 και σε 1.248,07 ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 1998 (απόφαση αριθ. 1107/2002).

11. Στις 18 Νοεμβρίου 2003, το ελληνικό Δημόσιο άσκησε αίτηση αναίρεσης υποστηρίζοντας ότι δυνάμει του άρθρου 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000, ο προσφεύγων μπορούσε να αξιώσει αναδρομικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα μόνο για μία περίοδο τριών ετών από την απαγγελία της σχετικής με την εν λόγω σύνταξη απόφασης. Ως εκ τούτου, το ποσό της αναπροσαρμοσθείσας σύνταξης μπορεί να οριστεί πληρωτέο από την 1^η Ιουλίου 1999, καθώς το σημείο αφετηρίας της αποσβεστικής προθεσμίας ήταν η ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 1107/2002.

12. Στις 3 Μαΐου 2006, η ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου αναίρεσε εν μέρει την προσβληθείσα απόφαση. Πράγματι, αφού διευκρίνισε ότι η προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000 δεν μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη προς το Σύνταγμα ή το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ως σημείο αφετηρίας της προθεσμίας της εν λόγω παραγραφής την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 1107/2002 και όρισε το ποσό της επίδικης σύνταξης πληρωτέο από την 1^η Ιουλίου 1999 (απόφαση αριθ. 824/2006).

Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 9 Ιουνίου 2006.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Ο κώδικας πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων, προεδρικό διάταγμα αριθ. 166/2000

13. Το άρθρο 60 § 1 του κώδικα πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων προβλέπει τα εξής:

«Δεν επιτρέπεται σε καμία ανεξάιρετα περίπτωση να αναγνωρισθούν αναδρομικά σε βάρος του Δημοσίου Ταμείου οικονομικά δικαιώματα από συντάξεις για χρονικό διάστημα πέρα των τριών ετών από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.»

B. Ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα

14. Πρέπει ομοίως να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες διατάξεις του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα:

Άρθρο 105

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται είς ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

Άρθρο 106

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.»

15. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα καθιερώνει την έννοια της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, θεσπίζοντας μία εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Αυτή η ευθύνη είναι αποτέλεσμα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων. Οι συγκεκριμένες πράξεις μπορούν να είναι, όχι μόνον νομικές, αλλά και υλικές πράξεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων και των καταρχήν μη εκτελεστών πράξεων (Κυριακόπουλος, *Σχόλια του Αστικού Κώδικα*,

άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, αριθ. 23 – Φίλιος, *Δίκαιο των συμβάσεων*, ειδικό μέρος, τόμος 6, ποινική ευθύνη 1977, παρ. 48 Β 112 – Ε. Σπηλιωτόπουλος, *Διοικητικό Δίκαιο*, τρίτη έκδοση, παρ. 217).

Γ. Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου

1. Σε ό,τι αφορά τον καθορισμό της dies a quo της παραγραφής

16. Σύμφωνα με μία ευρέως καθιερωμένη νομολογία, το Ελεγκτικό Συνέδριο θεωρούσε ότι η επίδικη παραγραφή άρχιζε να τρέχει από τη δημοσίευση της δικής του απόφασης που έκανε δεκτή την αίτηση του ενδιαφερομένου. Ωστόσο, σε πιο πρόσφατες αποφάσεις, όρισε ως σημείο αφετηρίας της τριετούς προθεσμίας τη δημοσίευση της απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (αποφάσεις αριθ. 1102/2007 (ολομέλεια), 193/2007 (ολομέλεια) και 1316/2007). Ειδικότερα, έκρινε ότι όταν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, τα οποία δεν αναγνώρισε η διοίκηση, αναγνωρίστηκαν κατά τη μετέπειτα αμφισβητούμενη διαδικασία, η φράση «από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση» δεν μπορεί παρά να αφορά την πράξη του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ή την απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου με την οποία οι αρμόδιες αρχές δεν είχαν αναγνωρίσει, κατά παράβαση του νόμου, τη συνταξιοδοτική αξίωση του ενδιαφερομένου. Οποιαδήποτε άλλη ερμηνευτική εκδοχή σύμφωνα με την οποία το σημείο αφετηρίας της τριετούς παραγραφής είναι η δημοσίευση της απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου που κάνει δεκτή την αίτηση του ενδιαφερομένου, θα ήταν ασύμβατη προς το κράτος δικαίου και πολλές συνταγματικές διατάξεις. Επιπλέον, το Ελεγκτικό Συνέδριο διαπίστωσε ότι μία τέτοια ερμηνεία ήταν ομοίως αντίθετη προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, καθώς οδηγούσε σε αποστέρηση ενός θεμελιωμένου και απαιτητού περιουσιακού δικαιώματος, ήτοι του συνόλου των απαιτητών και ληξιπρόθεσμων συνταξιοδοτικών αξιώσεων του ενδιαφερομένου, και τούτο χωρίς να επιδιώκεται νόμιμος σκοπός και χωρίς να τηρείται «δίκαιη ισορροπία» μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών της προστασίας του εν λόγω δικαιώματος.

2. Σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα μίας αγωγής στη βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα

17. Σύμφωνα με τις αποφάσεις αριθ. 1505/2005 και 1506/2005 της ολομέλειας, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι η αγωγή αποζημίωσης στη βάση του

άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα έχει καθαρά αποζημιωτικό χαρακτήρα, δεν αφορά συνταξιοδοτικά δικαιώματα και ως εκ τούτου δεν έχει εφαρμογή η παραγραφή που προβλέπει το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000. Σύμφωνα με τις πιο πάνω αναφερόμενες αποφάσεις, τα άτομα των οποίων το αίτημα αναπροσαρμογής της σύνταξής τους απορρίπτεται με μη νόμιμο τρόπο, μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν λόγω αυτής της αιτίας. Εν τούτοις, με την απόφαση αριθ. 2405/2005 της ολομέλειας, η οποία εν συνεχεία επικυρώθηκε με την απόφαση αριθ. 756/06, το Ελεγκτικό Συνέδριο έθεσε ως όρο της δυνατότητας αυτής την προηγούμενη διαπίστωση της μη νομιμότητας της συμπεριφοράς των διοικητικών αρχών. Εξ όσων γνωρίζει το Δικαστήριο, το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν έχει εκδώσει έως σήμερα απόφαση που να επιδικάζει στους ενδιαφερομένους ποσά για την αιτία αυτή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ.1

18. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι ο τρόπος με τον οποίο το Ελεγκτικό Συνέδριο εφάρμοσε το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000 προσέβαλε το δικαίωμά του για σεβασμό της περιουσίας του, όπως αυτό προβλέπεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

A. Επί του παραδεκτού

Επί της ένστασης περί μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων

19. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει καταρχήν το απαράδεκτο της αιτίασης αυτής, για το λόγο ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα αφού δεν άσκησε ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι αν η διοίκηση αρνηθεί παρανόμως να αναπροσαρμόσει το ποσό μίας σύνταξης και η άρνηση αυτή ακυρωθεί στη συνέχεια από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αξιώσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω της αποστέρησης των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του για την περίοδο που εκτείνεται πέραν της τριετούς περιόδου που προβλέπει το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, πρόκειται για ένα διαθέσιμο και αποτελεσματικό ένδικο μέσο, μέσω του οποίου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιτύχει την επανόρθωση της επικαλούμενης παραβίασης. Αναφέρεται ως προς τούτο στις αποφάσεις αριθ. 1505/2005 και 1506/2005 της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου οι οποίες επικύρωσαν την προσέγγιση αυτή (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 17), και καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αιτίαση αυτή λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων.

20. Ο προσφεύγων αντικρούει τη θέση αυτή. Σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα νομολογιακό παράδειγμα που θα μπορούσε να αποδείξει ότι η άσκηση του πιο πάνω αναφερομένου ενδίκου μέσου θα μπορούσε να είχε οδηγήσει στην επανόρθωση της επικαλούμενης παραβίασης. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, δεν υφίσταται καμία περίπτωση κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν αποζημίωση που να αντιστοιχούσε στα ποσά σύνταξης τα οποία δεν μπόρεσαν να αξιώσουν λόγω της εφαρμογής του άρθρου 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000. Ως προς τούτο, στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, βάσει της οποίας, είναι ευθύνη του Κράτους που επικαλείται τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων να αποδείξει την ύπαρξη πραγματικών και επαρκών ενδίκων μέσων.

21. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η ένσταση που προβάλλει η Κυβέρνηση συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίασης που διατύπωσε ο προσφεύγων επί του πεδίου του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 και αποφασίζει να τη συνενώσει με την επί της ουσίας εξέταση.

22. Τέλος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει

επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Θέσεις των διαδίκων

23. Η Κυβέρνηση υπενθυμίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου βάσει της οποίας το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 προστατεύει μόνο την «υφιστάμενη» περιουσία. Ωστόσο, κατά την άποψή της, η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος καθώς ο τελευταίος δε διαθέτει «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Πράγματι, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000, όπως αυτό ερμηνεύεται από την ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο προσφεύγων δεν είχε κανένα δικαίωμα να επιτύχει την αναδρομική αναπροσαρμογή της σύνταξής του πέραν της τριετούς περιόδου από τη δημοσίευση της απόφασης αριθ. 1107/2002.

24. Η Κυβέρνηση θεωρεί επιπλέον ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να στηριχθεί ούτε στο επιχείρημα μίας «νόμιμης προσδοκίας», η οποία βασίζεται όχι σε μία απλή ελπίδα να λάβει αποζημίωση αλλά σε μία βεβαιότητα να δικαιωθεί. Στηριζόμενη στην απόφαση *Korecký κατά Σλοβακίας* ([GC], no 44912/98, CEDH 2004 IX), υπογραμμίζει ότι η ευρέως καθιερωμένη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν ήταν ευνοϊκή για τον προσφεύγοντα, ο οποίος δεν μπορούσε νόμιμα να ελπίζει στην ύπαρξη ενός κεκτημένου δικαιώματος.

25. Ο προσφεύγων σημειώνει ότι είχε το δικαίωμα να λάβει μία αναπροσαρμοσθείσα σύνταξη και ότι το δικαίωμα αυτό επικυρώθηκε με την απόφαση αριθ. 1107/2002 του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Προσθέτει ως προς τούτο ότι η απόφαση αυτή δε δημιούργησε ένα νέο δικαίωμα αλλά αναγνώρισε ένα ήδη υφιστάμενο δικαίωμα το οποίο οι διοικητικές αρχές είχαν παρανόμως αρνηθεί να αναγνωρίσουν. Εν τούτοις, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ο τρόπος με τον οποίο το Ελεγκτικό Συνέδριο εφάρμοσε το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000 οδήγησε στην εξάλειψη των αξιώσεών του και ο τρόπος με τον οποίο προέβη στον ορισμό της ημερομηνίας από την οποία καθίσταντο απαιτητά τα οφειλόμενα ποσά ήταν αντίθετος προς την αρχή του κράτους δικαίου.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του, ένας προσφεύγων δεν μπορεί ισχυριστεί παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 παρά στο μέτρο που οι αποφάσεις τις οποίες καταγγέλλει αναφέρονται σε «περιουσία» με την έννοια της εν λόγω διάταξης. Η έννοια της «περιουσίας» έχει μία αυτόνομη έννοια η οποία δεν περιορίζεται στην κυριότητα ενσώματης περιουσίας και η οποία είναι ανεξάρτητη από τις τυπικές έννοιες του εθνικού δικαίου: κάποια άλλα δικαιώματα και συμφέροντα που συνιστούν περιουσιακά στοιχεία μπορούν ομοίως να θεωρηθούν «περιουσιακά δικαιώματα» και ως εκ τούτου «περιουσία» για τους σκοπούς της εν λόγω διάταξης. Σε κάθε υπόθεση, πρέπει να εξετάζεται αν οι συνθήκες, κρινόμενες στο σύνολό τους, κατέστησαν τον προσφεύγοντα κύριο ενός ουσιαστικού συμφέροντος που προστατεύει το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no 31107/96, § 54, CEDH 1999-II, *Beyeler κατά Ιταλίας* [GC], no 33202/96, § 100, CEDH-2000-I, και *Broniowski κατά Πολωνίας* [GC], no 31443/96, § 129, CEDH 2004-V).

27. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Σύμβαση δεν εγγυάται το ίδιο το δικαίωμα σε σύνταξη. Το Δικαστήριο έχει ωστόσο διευκρινίσει ότι από τη στιγμή που ένα συμβαλλόμενο Κράτος θεσπίζει μία νομοθεσία η οποία προβλέπει την αυτόματη καταβολή μίας κοινωνικής παροχής –ανεξαρτήτως του αν η χορήγηση αυτής της παροχής εξαρτάται ή όχι από την προηγούμενη καταβολή εισφορών-, η νομοθεσία αυτή θα πρέπει να θεωρείται πως γεννά ένα περιουσιακό συμφέρον το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 για τα άτομα που πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει (*Stec και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.) [GC], αριθ. 65731/01 και 65900/01, 6 Ιουλίου 2005, § 54, CEDH-2005-X).

28. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, κυρίως το νόμο αριθ. 2470/1997 και την υπουργική απόφαση αριθ. 2049790/7800/0022/7-7-97, ο προσφεύγων δικαιούτο να λάβει σύνταξη γήρατος με αναπροσαρμοσθέν ποσό. Το δικαίωμα αυτό, το οποίο αρχικά αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν οι διοικητικές αρχές, αναγνωρίστηκε εν τέλει στη συνέχεια με την απόφαση αριθ. 1107/2002 του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000, ο προσφεύγων μπορούσε να αξιώσει αναδρομικά τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά του για μία περίοδο τριών ετών από την έκδοση της σχετικής με την εν λόγω σύνταξη απόφασης. Έπεται λοιπόν ότι ο

προσφεύγων διέθετε «περιουσία» με την έννοια της πρώτης φράσης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 της Σύμβασης.

29. Εν τούτοις, το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να επιτύχει την αναδρομική καταβολή του αναπροσαρμοσθέντος ποσού της σύνταξής του περιορίστηκε με τον τρόπο με τον οποίο το Ελεγκτικό Συνέδριο, ερμηνεύοντας το εν λόγω διάταγμα, προέβη στον ορισμό της *dies a quo* της παραγραφής στην προκειμένη περίπτωση. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι εν προκειμένω δεν καλείται να αποφανθεί *in abstracto* επί του κανόνα που περιορίζει την ίδια τη αναδρομική αξίωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε βάρος του Δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση, η νομολογία του Δικαστηρίου σε καμία περίπτωση δεν αφήνει να εννοηθεί ότι ο ορισμός προθεσμιών παραγραφής είναι αφ'εαυτού ασύμβατος προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης (βλέπε, προς την κατεύθυνση αυτή, *Stubbings και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 20 Νοεμβρίου 1995, § 52, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-IV και *J.A. Pye (Oxford) Ltd και J.A. Pye (Oxford) Land Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], no 44302/02, §§ 68-69, CEDH 2007-...). Το Δικαστήριο θα ερευνήσει συνεπώς αν ο τρόπος με τον οποίο το Ελεγκτικό Συνέδριο ερμήνευσε και στη συνέχεια εφάρμοσε το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000 προκάλεσε στον προσφεύγοντα βλάβη αντίθετη προς τις επιταγές του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

30. Καταρχήν, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ένα μέτρο επέμβασης στο δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας πρέπει να τηρεί μία «δίκαιη ισορροπία» μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινότητας και των επιταγών της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας*, απόφαση της 23 Σεπτεμβρίου 1982, série A no. 52, σελ. 26, § 69). Η έγνοια να διασφαλιστεί παρόμοια ισορροπία αντανακλάται στη δομή ολόκληρου του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Ειδικότερα, πρέπει να υπάρχει μία εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του σκοπού που επιδιώκει κάθε μέτρο που αποστερεί ένα άτομο από την περιουσία του (*Pressos Compania Naviera S.A. και λοιποί κατά Βελγίου*, 20 Νοεμβρίου 1995, série A no 332, σελ.23, § 38).

31. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με το επίδικο διάταγμα, το σημείο αφετηρίας της αποσβεστικής προθεσμίας είναι «η πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική με τη σύνταξη πράξη ή απόφαση». Εν προκειμένω, κρίνοντας ότι η φράση «η σχετική με τη σύνταξη πράξη ή απόφαση»

αναφερόταν στην απόφαση του δεύτερου τμήματός του, το Ελεγκτικό Συνέδριο όρισε ως *dies a quo* της παραγραφής την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 1107/2002.

32. Στα μάτια του Δικαστηρίου, η υπεροχή του δικαιώματος, μία εκ των θεμελιωδών αρχών μίας δημοκρατικής κοινωνίας και εγγενής στο σύνολο των άρθρων της Σύμβασης, απαιτεί το σημείο αφετηρίας ή λήξης των προθεσμιών παραγραφής να ορίζονται σαφώς και να συνδέονται με συγκεκριμένα και αντικειμενικά γεγονότα, όπως η κατάθεση μίας αίτησης ή η άσκηση ενδίκου μέσου από τον ενδιαφερόμενο. Απεναντίας, όταν ο ορισμός της ημερομηνίας από την οποία ο ενδιαφερόμενος δύναται να διεκδικήσει τις αξιώσεις του εξαρτάται από τυχαία, απρόβλεπτα γεγονότα τα οποία βρίσκονται εκτός του πεδίου επιρροής του, οι επιταγές της κυριαρχίας του δικαιώματος ουδόλως ικανοποιούνται.

33. Εν προκειμένω, ο ορισμός της ημερομηνίας από την οποία ο προσφεύγων δύνατο να επιτύχει την καταβολή των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του εξαρτήθηκε αποκλειστικά από τον χρόνο που χρειάστηκαν οι διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια για να εκδώσουν τις αποφάσεις τους. Πράγματι, αν και ο προσφεύγων αντιτέθηκε στην αναπροσαρμογή της σύνταξής του τον Μάρτιο του 1999, η απόφαση που έκανε δεκτή την αίτησή του εκδόθηκε τρία έτη αργότερα. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου κριτηρίου μοιάζει αμφίβολη και δύναται να οδηγήσει σε αντιφατικά και μη επαρκώς αιτιολογημένα αποτελέσματα. Ειδικότερα, όταν τα διάφορα διοικητικά δικαστήρια καθυστερούν να αποφανθούν επί μίας αίτησης που αφορά συνταξιοδοτικά δικαιώματα, εκείνος που βλάπτεται από αυτή την καθυστέρηση είναι ο διοικούμενος και όχι το Δημόσιο, το οποίο μάλιστα επωφελείται καθώς καλείται να καταβάλει ένα λιγότερο υψηλό ποσό. Επιπλέον, ο προσφεύγων βρίσκεται σε δυσχερή κατάσταση σε σχέση με άλλους συνταξιούχους η αίτηση των οποίων εξετάστηκε με μεγαλύτερη ταχύτητα.

34. Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η άρνηση της διοίκησης να αναπροσαρμόσει το ποσό της σύνταξης του προσφεύγοντος, άρνηση η οποία κρίθηκε μετέπειτα μη νόμιμη από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ευθύνεται για τη ζημία που υπέστη ο τελευταίος. Ωστόσο, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ουδόλως αποδεκτό είναι να τιμωρείται ο ενδιαφερόμενος για σφάλματα που διέπραξαν οι διοικητικές αρχές μέσα στα πλαίσια καθορισμού του ποσού της σύνταξής του και να βρίσκεται σε δυσχερή θέση σε σχέση με άλλους συνταξιούχους το ποσό της σύνταξης των οποίων υπολογίστηκε ορθά.

35. Εξάλλου, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε προσφάτως ότι η προσέγγιση σύμφωνα με την οποία η επίδικη παραγραφή αρχίζει να τρέχει από τη δημοσίευση της απόφασής του που κάνει δεκτή την αίτηση του ενδιαφερομένου, ήταν ασύμβατη προς το κράτος δικαίου, πολλές συνταγματικές διατάξεις καθώς και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 16).

36. Βέβαια, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δύνατο να λάβει αποζημίωση για τη μη νόμιμη αποστέρησή του από τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά του αν ασκούσε αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Εν τούτοις, το Δικαστήριο δεν μπορεί να συμμεριστεί την άποψη της Κυβέρνησης.

37. Πράγματι, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι εκείνος ο οποίος άσκησε ένδικο μέσο από τη φύση του ικανό να θεραπεύσει άμεσα –και όχι κατά έμμεσο τρόπο– την επίδικη κατάσταση, δεν υποχρεούται να εξαντλήσει άλλα στα οποία είχε δικαίωμα αλλά των οποίων η αποτελεσματικότητα θα ήταν αβέβαιη (*Μανουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδας*, απόφαση της 26 Σεπτεμβρίου 1996, *Recueil* 1996-IV, § 33). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων προσέφυγε κατά του εσφαλμένου υπολογισμού της σύνταξής του τόσο ενώπιον των αρχών όσο και ενώπιον των διαφορετικών συνθέσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έλαβε οριστική απόφαση, την απόφαση αριθ. 1107/2002 με την οποία αποδείχθηκε ότι το ποσό της σύνταξής του δεν είχε καθορισθεί ορθά. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων δεν όφειλε να προσφύγει εκ νέου ενώπιον των δικαστηρίων και να χάσει χρόνο και χρήματα προκειμένου να αξιώσει τα ποσά που αντιστοιχούσαν στα αναπροσαρμοσθέντα ποσά της σύνταξής του, δεδομένου ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο είχε ήδη την ευκαιρία να θεραπεύσει απευθείας την επίδικη κατάσταση. Τούτο ισχύει ακόμα περισσότερο καθώς η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα νομολογιακό παράδειγμα όπου οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν αποζημίωση για την αιτία αυτή στηριζόμενοι στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 17).

38. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο πρέπει να απορρίψει την ένσταση της Κυβέρνησης που έλκεται από τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων και να συμπεράνει ότι ο τρόπος με τον οποίο το Ελεγκτικό Συνέδριο προέβη στον ορισμό της *dies a quo* της επίδικης παραγραφής προσέβαλε το δικαίωμα του προσφεύγοντος για σεβασμό της περιουσίας του και διέρρηξε τη δίκαιη ισορροπία που πρέπει να

υφίσταται μεταξύ της προστασίας της περιουσίας και των επιταγών του γενικού συμφέροντος.

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

Επί του παραδεκτού

39. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται τέλος ότι υπήρξε έλλειψη δίκαιου χαρακτήρα της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Επικαλείται ως προς τούτο το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης.

40. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια αποφάνθηκαν επί ορισμένων συγκεκριμένων ερωτημάτων, ειδικότερα επί της ερμηνείας του άρθρου 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000 από το Ελεγκτικό Συνέδριο, και για την αιτία αυτή υπάρχει στην αρμοδιότητα του «τέταρτου βαθμού δικαιοδοσίας». Πράγματι, ακόμα κι αν η επίμαχη ερμηνεία μοιάζει εσφαλμένη, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί παράλογη ή αυθαίρετη. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, και στο μέτρο που είναι αρμόδιο να γνωρίζει τους διατυπωθέντες ισχυρισμούς, το Δικαστήριο δε διαπίστωσε καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εγγυάται η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της.

41. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

42. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

1. Υλική ζημία

43. Ο προσφεύγων αξιώνει το ποσό των 9.153,46 ευρώ για υλική ζημία, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ των ποσών που έλαβε ως σύνταξη για την περίοδο από 1^η Αυγούστου 1997 έως 30 Ιουνίου 1999 και των ποσών που δικαιούτο μετά την αναπροσαρμογή, προσαυξημένη με τόκο 20% λόγω του πληθωρισμού. Αξιώνει επιπλέον την καταβολή τόκων υπερημερίας.

44. Η Κυβέρνηση δεν αντικρούει τους υπολογισμούς του προσφεύγοντος σε ό,τι αφορά το ποσό των 9.153,46 ευρώ. Αντιθέτως, αντικρούει την αξίωση του προσφεύγοντος για την καταβολή τόκων.

45. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μία απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση επιφέρει για το εναγόμενο Δημόσιο τη νομική υποχρέωση να θέσει τέλος στην παραβίαση και να εξαφανίσει τις συνέπειες αυτής ούτως ώστε να αποκατασταθεί, κατά το δυνατόν, η προτέρα κατάσταση (Ιατρίδης κατά της Ελλάδος (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 32, CEDH 2000-XI).

46. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι ο προσφεύγων στερήθηκε τα ποσά που αντιστοιχούσαν στην αναπροσαρμοσθείσα σύνταξη για την περίοδο από 1^η Αυγούστου 1997 έως 30 Ιουνίου 1999. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί τον υπολογισμό του προσφεύγοντος όσον αφορά τα οφειλόμενα για την αιτία αυτή ποσά. Εκτιμά επιπλέον ότι ο προσφεύγων μπορεί να αξιώσει τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία κατέστη πληρωτέο κάθε στοιχείο της προκληθείσας χρηματικής ζημίας (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Smith et Grady κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 33985/96 και 33986/96, § 24, CEDH 2000-XI).

47. Ως εκ τούτου, αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο αποφασίζει να επιδικάσει στον προσφεύγοντα το αιτούμενο βασικό ποσό, προσαυξημένο κατά 6% ανά έτος (βλέπε *EKO-ΕΛΛΑ ΑΒΕΕ κατά Ελλάδας*, αριθ. 10162/02, § 37, CEDH 2006-IV) και στρογγυλεμένο σε 15.500 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

2. Ηθική βλάβη

48. Ο προσφεύγων αξιώνει επιπλέον 10.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

49. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι μία διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για ηθική βλάβη.

50. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ηθική βλάβη επανορθώθηκε επαρκώς από τη διαπίστωση παραβίασης στην οποία κατέληξε η παρούσα απόφαση.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

51. Ο προσφεύγων αξιώνει ομοίως 1.500 ευρώ, προσκομίζοντας απόδειξη, για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 1.500 ευρώ για εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

52. Η Κυβέρνηση αντικρούει τις αξιώσεις αυτές, οι οποίες κατά την άποψή της δεν είναι αιτιολογημένες. Κρίνει υπερβολικό το αιτούμενο ποσό.

53. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, σε έναν προσφεύγοντα μπορούν να επιστραφούν τα έξοδα και η δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε μόνο στο μέτρο που αποδεικνύονται η πραγματικότητά τους, η αναγκαιότητά τους και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους. Στην προκειμένη υπόθεση και λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του και τα πιο πάνω αναφερόμενα κριτήρια, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο το ποσό των 1.500 ευρώ και το επιδικάζει στον προσφεύγοντα.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

54. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Συνενώνει με την επί της ουσίας εξέταση την ένσταση της Κυβέρνησης την ελκόμενη από τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων και την απορρίπτει.*

2. *Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από το δικαίωμα του προσφεύγοντος για σεβασμό της περιουσίας του και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.*

3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

4. Αποφαίνεται ότι η διαπίστωση μίας παραβίασης συνιστά αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη ο προσφεύγων.

5. Αποφαίνεται

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 15.500 (δεκαπέντε χιλιάδες πεντακόσια) ευρώ για υλική ζημία και 1.500 (χίλια πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 4 Δεκεμβρίου 2008 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος